

YTTRANDE

Dnr Ku2016/00504/D

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm den 13 juli 2016

Betänkandet Palett för ett stärkt civilsamhälle (SOU 2016:13)

Sammanfattning

SPF Seniorerna stöder delvis utredningens förslag. Bland annat att

- upphandling av sociala tjänster eller andra särskilda tjänster under tröskelvärdet och utan gränsöverskridande intresse inte ska omfattas av lagen om offentlig upphandling,
- LOU-direktivets möjlighet till reserverade kontrakt för vissa tjänster i offentliga upphandlingar införs i svensk lagstiftning, samt att
- myndigheter ska redovisa konsekvenser av sin regelgivning för det civila samhällets organisationer.

SPF Seniorerna stöder inte utredningens förslag att

- en statlig delegation får i uppdrag att etablera långsiktiga lokala plattformar för det civila samhället i socioekonomiskt utsatta bostadsområden,
- myndigheter ska vara skyldiga att samarbeta med civila samhällets organisationer, samt att
- Regeringskansliet vid rekrytering av myndighetschefer ska vara skyldigt att överväga om vissa särskilt utpekade aspekter ska ingå i den kravprofil som upprättas.

Allmänt

Det är svårt, men likväl nog så viktigt i en demokrati, att hålla rågången mellan civilt samhälle – dess individer, organisationer och föreningar – och det allmänna: kommun, landsting, region och stat. SPF Seniorerna menar att utredningen inte alltid lyckas hålla denna rågång klar, vilket fått oss att avstyrka förslag när dessa ansetts gå för långt i ambitionen att från det allmänna styra det fria föreningslivet.

SPF Seniorerna

Hantverkargatan 25, Box 225 74, 104 22 Stockholm

Tel 08-692 32 50 info@spfseniorerna.se

Org nr 88 80 00-2830 Pg 607678-0 Bg 5959-0182

www.spfseniorerna.se

4.1.4 Att företräda en grupp – civilsamhället som röstbärare och opinionsbildare

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att statliga myndigheter, när så har bedömts relevant, ska årligen rapportera samråd som de haft med det civila samhället.

SPF Seniorerna har sympati för de övervägande utredningen gör om civilsamhällets självständighet, engagemang och roll som röstbärare i demokratin. Särskilt angelägna är de överväganden utredningen gör om vikten av att det allmänna strävar efter att involvera civilsamhället i EU-relaterade frågor, via till exempel samråd och faktapromemorior i enlighet med Regeringskansliets riktlinjer och förslag från Utredningen om delaktighet i EU (SOU 2016:10).

Utredningens ambition att statliga myndigheter ska rapportera om sina kontakter med det civila samhället anser vi alltför ambitiöst och anser att det räcker gott att årligen rapportera om mer omfattande kontakter, av typen samråd, när så har bedömts relevant. Denna rapportering bör inte enbart innefatta sakförhållandet *att* ett samråd genomförts, utan också om *vad* samrådet innehållit.

4.2.1 Kunskapsbrist hos det offentliga

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att en myndighet får i uppdrag att arbeta med kompetenshöjande insatser gentemot statliga myndigheter, kommuner, landsting och regioner i frågor som rör civilsamhället.

SPF Seniorerna anser att det allmänna, däribland statliga myndigheter, bör ha hög egen intern kompetens. Då svensk statsförvaltning varierar i storlek – de minsta myndigheterna har ett tiotal anställda och den största drygt 20 000 – är det emellertid orimligt att kräva samma kompetens av alla myndigheter. På de minsta myndigheterna kan inte ett så högt krav ställas. Däremot bör dessa myndigheter istället åtminstone ha närliggande tillgång till den kompetens som kan behövas.

4.3.2 Mångfald inom organisationerna

SPF Seniorerna stöder inte utredningens förslag att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) får i uppdrag att

- utreda vad som hindrar underrepresenterade grupper deltagande i det civila samhällets organisationer
- arrangera regelbundet återkommande mångfaldskonferenser,
- fördela bidrag till satsningar inom det civila samhällets organisationer för att undanröja interna hinder för ökad mångfald.

SPF Seniorena delar den vilja och ambition att engagera fler personer med olika bakgrund, erfarenheter och intressen, som organisationer och föreningar uttryckt i kontakter med utredningen.

Utredningens förslag bygger förvisso på åsikter och uppgifter som lämnats av dessa. Men SPF Seniorena befarar att de uppdrag som utredningen föreslår att regeringen ska ge Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) frångår civilsamhället det självständiga ansvar som det har för sin inkludering och utveckling i övrigt.

Effektivare sätt för regeringen att styra utvecklingen mot en större mångfald vore att ställa krav i samband med bidragsgivning, utvärdering, uppföljning, kontroll och revision.

För övrigt anser SPF Seniorena att begreppet mångfald bör användas så som det ursprungligen gjorts. Det vill säga att mångfald står för en stor mängd erfarenheter som tillägnats på olika sätt, bland annat, men inte uteslutande, grundade i en persons egenskaper och identitet.

4.3.4 Ökad social sammanhållning

SPF Seniorena stöder inte utredningens förslag att en statlig delegation får i uppdrag att etablera långsiktiga lokala plattformar för det civila samhället i socioekonomiskt utsatta bostadsområden.

Utredningens förslag påminner om en lång rad initiativ som tidigare har resulterat i kortsiktiga projektinsatser. Få av dessa kan uppvisa långsiktiga positiva resultat. Orsaken står att finna i att initiativen kommit ”uppifrån”, utan större förankring i lokalsamhället.

SPF Seniorena att ett effektivare och mer demokratiskt sätt att stödja självorganisering i lokala samhällen vore att ge goda förutsättningar före redan etablerat civilsamhälle, i eller i närheten av de aktuella lokalsamhällena.

5.1.2 Bristande kunskap om det civila samhället

SPF Seniorena stöder inte utredningens förslag att myndigheter ska vara skyldiga att samarbeta med civila samhällets organisationer.

SPF Seniorena stöder inte heller utredningens förslag att Regeringskansliet vid rekrytering av myndighetschefer ska vara skyldigt att överväga om vissa särskilt utpekade aspekter ska ingå i den kravprofil som upprättas.

Det allmänna, inklusive staten, är en rättsordning. Det vill säga ett system av rättsliga bestämmelser som reglerar relationerna mellan invånarna, samt mellan det allmänna och invånarna. Rättsreglerna ger upphov till rättigheter och skyldigheter mellan de

inblandade parterna.

Detta står i bjärt kontrast till det privata civila samhället, vilket visserligen styrs av rättsregler, men inte utgör rättsreglerna.

Ovanstående förhållande leder SPF Seniorerna till slutsatsen att medan myndigheter bör vara fortsatt skyldiga att räcka varandra handen, detsamma inte bör gälla gentemot föreningslivet. Det står varje myndighet fritt att samråda med civilsamhället och inhämta dess synpunkter. Detta är eftersträvansvärt och bör uppmuntras, dock inte lagregleras.

SPF Seniorerna kan inte stödja utredningens förslag om Regeringskansliets kravprofiler vid rekrytering av myndighetschefer då vi anser detta vara en onödig detaljreglering.

5.1.3 Hänsyn tas inte till det civila samhällets särart

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att kommittéer ska redovisa konsekvenser av sina förslag för det civila samhällets organisationer.
SPF Seniorerna stöder också utredningens förslag att myndigheter ska redovisa konsekvenser av sin regelgivning för det civila samhällets organisationer.

5.1.4 Svårigheter att finansiera verksamheten

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att en översyn bör göras av kriterierna för stöd ur Allmänna arvsfonden, i syfte att möjliggöra långsiktigt stöd.

5.1.5 Omfattande administration

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att en myndighet får i uppdrag att efterfråga vissa myndigheters åtgärder för att förenkla för civilsamhällets organisationer.

5.2.2 Konsumenträtten och förhållandet mellan medlem och förening

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att en myndighet bör ges i uppdrag att utarbeta en exempelsamling över vad som är näringsverksamhet enligt konsumentlagstiftningen.

5.2.3 Livsmedelsregelverket och civilsamhällets serveringsverksamheter

SPF Seniorena stöder utredningens förslag att en myndighet bör ges i uppdrag att ge vägledning till kommunerna om vilka verksamheter som utgör livsmedelsföretag och informera om detta.

6.2.1 Möjligheter att inom upphandlingsregelverket underlätta för civilsamhällets organisationer

SPF Seniorena stöder utredningens förslag att upphandling av sociala tjänster eller andra särskilda tjänster under tröskelvärde och utan gränsöverskridande intresse inte ska omfattas av lagen om offentlig upphandling.

SPF Seniorena stöder utredningens förslag att LOU-direktivets möjlighet till reserverade kontrakt för vissa tjänster i offentliga upphandlingar införs i svensk lagstiftning.

SPF Seniorena delar utredningens bedömning att det bör övervägas att utforma ett regelverk som ger möjlighet att reservera valfrihetssystem för civilsamhällets organisationer.

Visserligen är det tröskelvärde som utredningen föreslår lågt för de verksamheter som avses. Många upphandlingar inom vård och social omsorg kommer därför inte att beröras av förslaget.

SPF Seniorena menar ändå att det finns ett värde i att underlätta upphandlingar med idéburna aktörer under tröskelvärde. Det skulle eventuellt också kunna ha positiv effekt på utvecklingen av upphandlingar som överstiger tröskelvärde.

När det gäller möjligheten att reservera kontrakt för organisationer från det civila samhället nämner utredningen anställning av personer med arbetsmässiga hinder och kontraktstagare som verkar för arbetsintegrering. SPF Seniorena framhåller värdet av en bred definition av vad som ger möjlighet att reservera kontrakt. En sådan definition kan vara EU-rättens ”Social businesses”.

6.2.3 Upphandlingskriterier

SPF Seniorena stöder utredningens förslag att de mervärden som civilsamhällets organisationer erbjuder särskilt ska beaktas vid Upphandlingsmyndighetens framtagande av upphandlingskriterier.

6.2.5 Det civila samhällets organisationer i den nationella upphandlingsstatistiken

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag för att underlätta för civilsamhällets organisationer att delta i offentlig upphandling.

6.5 Det civila samhällets organisationer i den nationella upphandlingsstatistiken

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att den nationella upphandlingsstatistiken bör kompletteras med uppgifter om civilsamhällets deltagande i offentlig upphandling.

7.6.3 Översyn av befintlig information

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att relevanta myndigheters information och stöd ska tydliggöras och anpassas för att möta civilsamhällets behov.

I detta ärende har SPF Seniorernas arbetsutskott beslutat. Martin Engman, samhällspolitisk chef, har varit föredragande.

A handwritten signature in blue ink, which appears to read 'Christina Rogestam'.

Christina Rogestam
Förbundsordförande